

Тајеб Салих

ЉУБАВНА ПЕСМА

Увек сам желео да певам. Међутим, на моју несрећу, нисам имао слуха и никад нисам успео да на прави начин отпевам ноте. Све док нисам њу срео. Рекла је како би она певала, када би стварно то хтела, без обзира на глас.

Рекао сам: „Али мој глас је дисонантан.”

Рекла је: „Певај о љубави. Људи воле тужне љубавне песме.”

И тако сам почео. У почетку људи нису обраћали пажњу на мене. Затим су почели да слушају. Штавише, некима су се моје песме допале. Имала је очи зелене, уста медна, обрве крупне, савршеног лука. Волела ме је и волела је цео свет, осим Јапана. Јапанци су јој убили брата у последњем рату.

И поред тога, оставила ме је јер сам био неодлучан.

Било како, тужна ствар. Јер и ако сам желео да људи слушају моје песме, ја сам певао искључиво за њу.

КОРАК НАПРЕД

Била је болничарка.

Он је био наставник.

Венчали се.

Био је загаситотамне, ако хоћете, готово црне коже. Њен тен није био таман, ако хоћете, била је бела.

Његов нос је био спљоштен, али није био ружан. Она је имала грчки нос, јако привлачан, како год судили.

Коса јој је била бакарне боје, свиленкаста и дуга. Очи – сивкасте, посматрача би подсећале су на дивне вечери.

Његове очи су биле црне, као и коса, која не само да је била црна, већ и коврџава.

У матичном уреду на Фулам роуду, где су се узели, понашање матичара било је беспрекорно. Међутим, присутни појединци су запазили да је младожења до извесне мере био збуњен.

Одвео ју је својој породици.

Почео је да држи наставу а она да негује болеснике. Родила му је сина.

„Како ћемо га назвати?”

„Сами. Лако се изговара и на енглеском и арапском.”

Син је одрастао здравог тела и свестрано образован. Какав отац, такав син, а уз то – мајка болничарка. Што се тиче занимања, није био сигуран.

Њихово дете је имало сивкасте очи које су посматрача подсећале на дивне вечери у Лондону.

Коса му је била бакарне боје, уз то коврџава и разбарушена.

Нос му није био ни грчки нити спљоштен.

Био је красан.

„Биће доктор”, понављала је непрестано мајка.

ТВОЈ ДО СМРТИ

Била је запослена на телевизији као стенографкиња. Живела је са породицом у Финшлију¹, а викенде је проводила са њима у Сидкапу². Није се чинило да је пуно везана за породицу.

Срели смо се на дочеку нове 1959. године на игранци коју је организовао Институт за оријенталне студије Универзитета у Лондону.

– Шта студираш?

– Припремам докторску тезу из историје.

Ужасно је играо, али је добро знао енглески језик. Изгледао је прилично младолико – мада изглед можда вара. Имао је пријатан и за уво јасан глас. Била је склона гојазности што му се свиђало. Имао је јако лепе црте лица, чињеница која јој није промакла.

Разменили су бројеве телефона.

Након осам месеци догодило се чудо.

Рекла је: „Нисам знала.”

Рекао је: „Ни ја такође нисам знао.”

Рекла је: „Врати се у своју земљу. Ја вероватно одлазим у Канаду.”

И тако се вратио да предаје историју у једној средњој школи.

Писала му је из Канаде да је добила службу у једној радио компанији и да живот у Отави није лош.

Писао јој је дуга писма пуна нежности и увек их завршавао са „Твој до смрти!”. Вероватно вам се чини да је претеривао.

Писала му је: „Плата је добра, Канада је пријатна, па зашто морамо бити толико далеко једно од другог?”

Одговорио је: „Зато што, с једне стране, није право да те вучем овде где су жестоке врућине и велика прашина, а опет, пошто сам сиромашан, нећу моћи да ти посветим свој ум колико би требало.”

Писма су непрестано преносила осећања љубави из Африке у Канаду и из Канаде у Африку.

Наклоност је била снажна – тако су говорила писма – а ја то могу да потврдим.

Умро је од можданог удара у лето 1969.

Нико је није обавестио.

Месецима после тога наставила је да му пише питајући: „Зашто ми не одговараш? Да ли си престао да ме волиш?”

А затим је престала да пише.

ТЕСТ

Живели су у Свис Котицу. Он адвокат из Дурбана, она медицинска сестра из Нотингема. Били су ми пријатељи.

Сваке суботе су приређивали вечеринке. На њих су позивали разноврсне људе. Већина њих су били, како их данас зову, афро-азијати: студент медицине из Нигерије, универзитетски предавач из Индије, девојка из Сомалије која је студирала социологију, два египатска студента који су били ту још од Суецког рата. Биле су то особе које читају Обсервер и Инкаунтер и причају о Алану Патону³. Двоје мојих пријатеља били су симпатизери Лабуристичке партије.

Студент из Гане је био црн попут абоноса, али ако занемарите његову боју коже, имао је лепо лице. Иза завесе боје био је срамежљив, али ако бисте му допустили да вам постане пријатељ, његова уљудност није знала за границе. Иза завесе боје тена био си спокојан. Али ако је уклониш, ту више нема сигурности. Имао је оштар језик, није волео трачарење, смејао се неусиљно. Када би говорио, имао је обичај да истури језик између снежнобелих зуба, што је за девојке било јако привлачно.

Није било згодно то да учини, али се заљубила у њега. И не само то, већ су заједно и побегли.

Пре неки дан сам случајно срео свог пријатеља близу робне куће Свон & Едгар на Пикадили тргу. Поздравио сам га, али он није одговорио на мој поздрав, већ је наставио да гледа напред, у даљину.

СУЗАНА И АЛИЈА

Звао се Алија. Њено име је било Сузана. Картум. Лондон. Она је студирала уметност на Слејд школи лепих уметности. Он је студирао политичке науке на Економском институту универзитета у Лондону.

Рекла је: „Ожени се мноме.”

Рекао је: „Не. Тешко је.”

Рекла је: „Али, ја те волим.”

Рекао је: „И ја тебе волим такође, али...”

Потом се вратио у своју земљу. И почело је дописивање.

„Волим те, Алија.”

„Волим и ја тебе, Сузана, али...”

Након шест месеци.

Написала је: „Срела сам мушкарца. Удаћу се за њега.”

Написао је: „Али ја те волим, Сузана.”

Замрла је преписка.

Често је размишљао о њој.

Размишљала је о њему с времена на време. Али...

ТАЈЕБ САЛИХ (1928–2009) свакако је наславнији судански писац, признат од стране критике и веома популаран међу читаоцима у арапском свету. Током неколико деценија, поред лепе књижевности писао је и књижевну критику, путописе и политичке коментаре. Мада је почео да пише релативно касно, стекао је велику репутацију широм арапског света, а и шире, због бриљантног стила. Превођен је на многе језике.

Рођен у Кармаколу, Салих се као младић преселио у Картум да би похађао Универзитет. По дипломирању 1952. одлази у Егсетер као део прве генерације Суданаца на усавршавању у Британији. Од тада већи део живота проводи у иностранству. У Лондону је био шеф драме на Би-Би-Сију, затим се придружио министарству информација у Катару, након чега ради за Унеско у Паризу. Његов живот, као уосталом и његова дела, одражавају успоне и падове и несугласице у премошћавању јаза између Истока и Запада. Сусрет са Западом обележио је Салихова књижевна дела и његов живот, мада опис живота на селу у северном Судану чини средишње место већине његових дела. Поштовао је традицију, али није био везан за њу. Успео је да раскине са трендом друштвене критике и приказивања горке стварности живота, који су доминирали у арапској књижевности, и врати се коренима своје културе, описујући мистерије, магију, хумор, тугу и слављење сеоског живота и народног веровања. Његово најпознатије дело је роман *Сезона миџрација на север*, који описује прилично насилан сусрет Истока и Запада. Судар младих Арапа са европском културом и велеградом је иначе веома честа тема у приповедној прози савремених арапских писаца. Роман је накратко забрањен због неспутаног приказивања сексуалних односа, опијања и непри-

стојног језика. Поједини критичари су истакли да је у питању један од шест најбољих романа на арапском језику. По његовој новели *Зеинова свадба* снимљен је играни филм. Написао је и неколико збирки кратких прича.

Тајеб Салих је уживао у интелектуалним расправама и увек је имао времена за млађе писце. Играо је активну улогу у свету писане речи, председавао је многим жиријима за доделе књижевних награда, учествовао и излагао на конференцијама широм региона. Био је оштар критичар исламистичког режима у Судану деведесетих година прошлог века.

У браку са Шкоткињом Јулијом Меклин. Од 1965. па све до смрти стално је живео у Лондону.

С арајског превео и белешку о аутору сачинио
МИРОСЛАВ Б. МИТРОВИЋ